

Mašinski Fakultet Univerziteta u Beogradu

Mašinski elementi II

VI smena – Doc. dr Aleksandar Marinković
Doc. dr Tatjana Lazović

Mehanički prenos snage

Petak 25. 02. 2011.

Uloga prenosnika

- **Prenošenje opterećenja sa najmanjim mogućim gubitcima**
- **Transformacija ugaone brzine i obrtnog momenta na mehaničkom principu**

Osobine prenosnika

- Jednostavna konstrukcija i niža cena u poređenju sa drugim sistemima

Transformacija obrtnog momenta

- Konstantna, bez mogućnosti promene
- Promenljivost obrtnog momenta:
  - Samo u stanju mirovanja
  - Samo u sinhronom radu
  - U toku samog rada

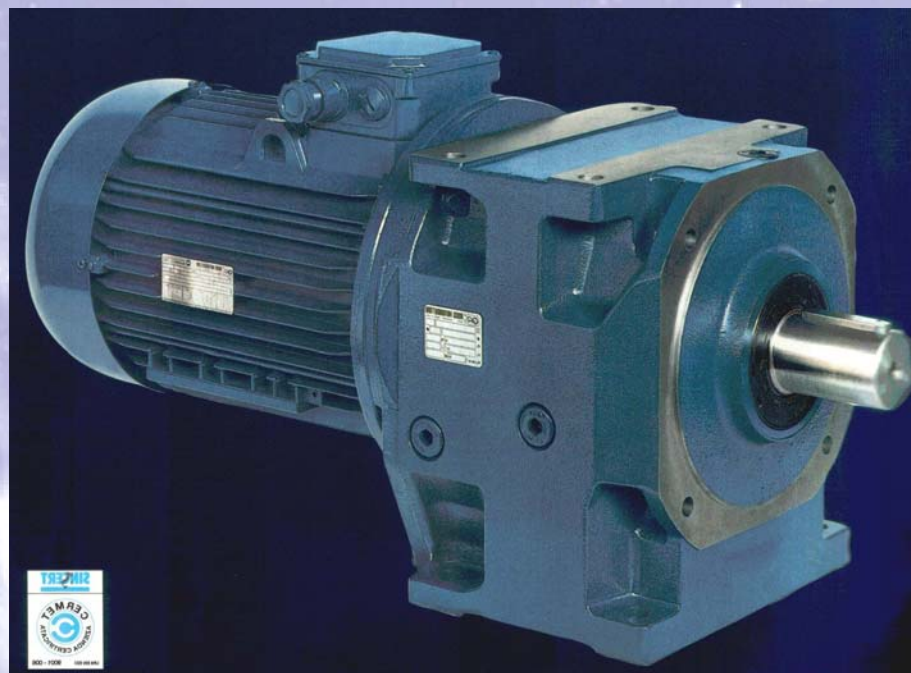
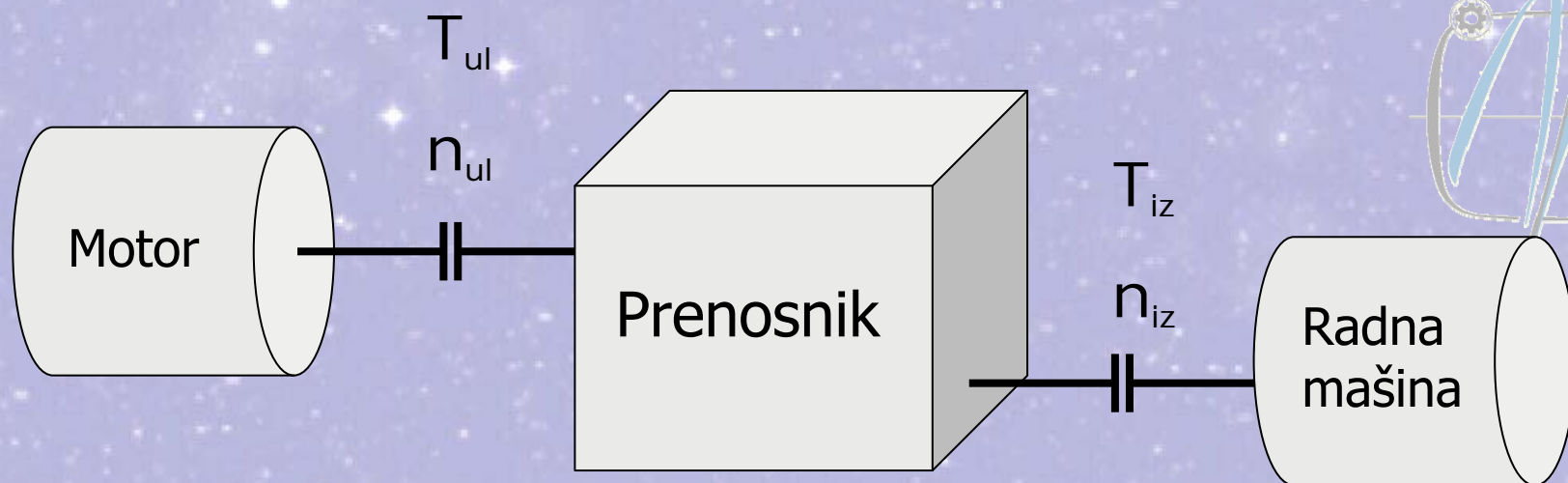
npr. motocikl

  - Sa prekidom opterećenja
  - Bez prekida opterećenja

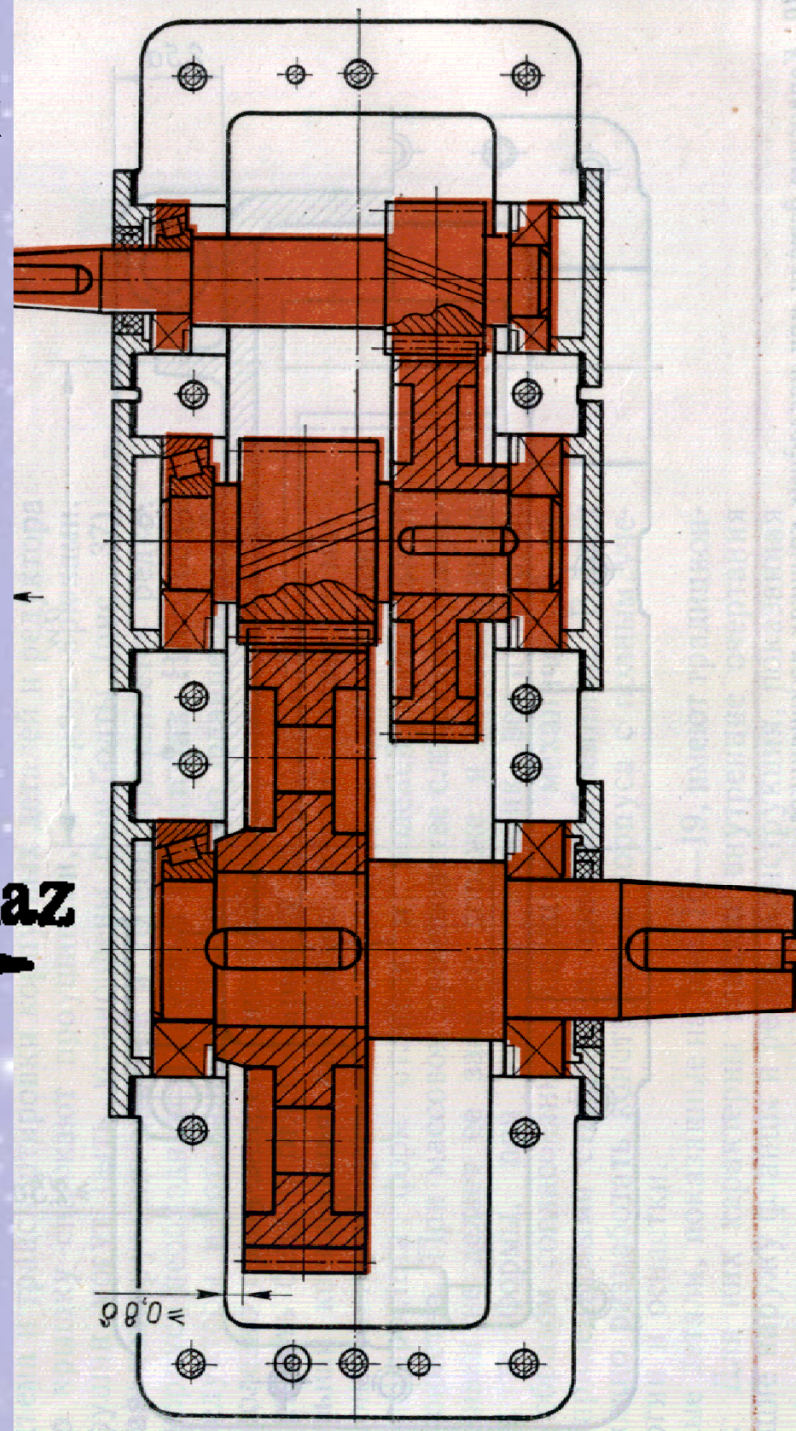
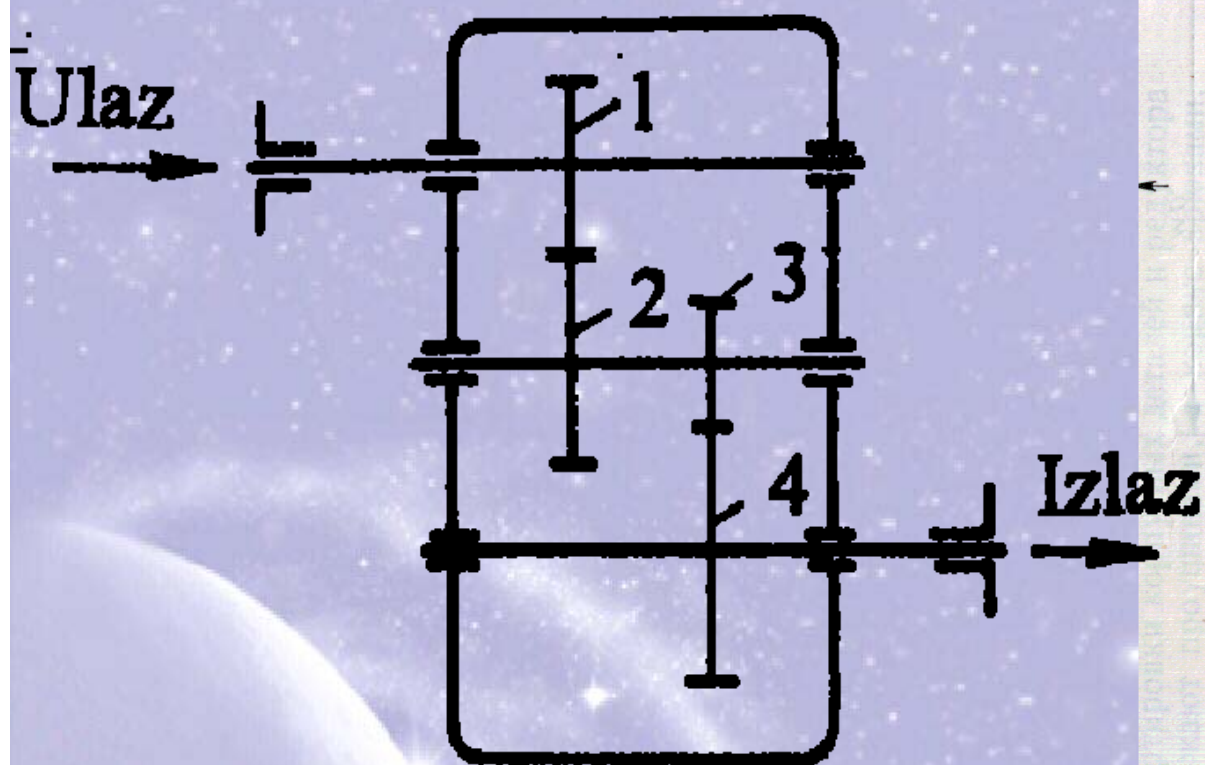
automobil

- stepenasta promena broja obrtaja

Dvostepeni zupčasti prenosnik

Podela prenosnika snage

-Reduktori, prenosni odnos $i > 1$

-Multiplikatori, $i < 1$

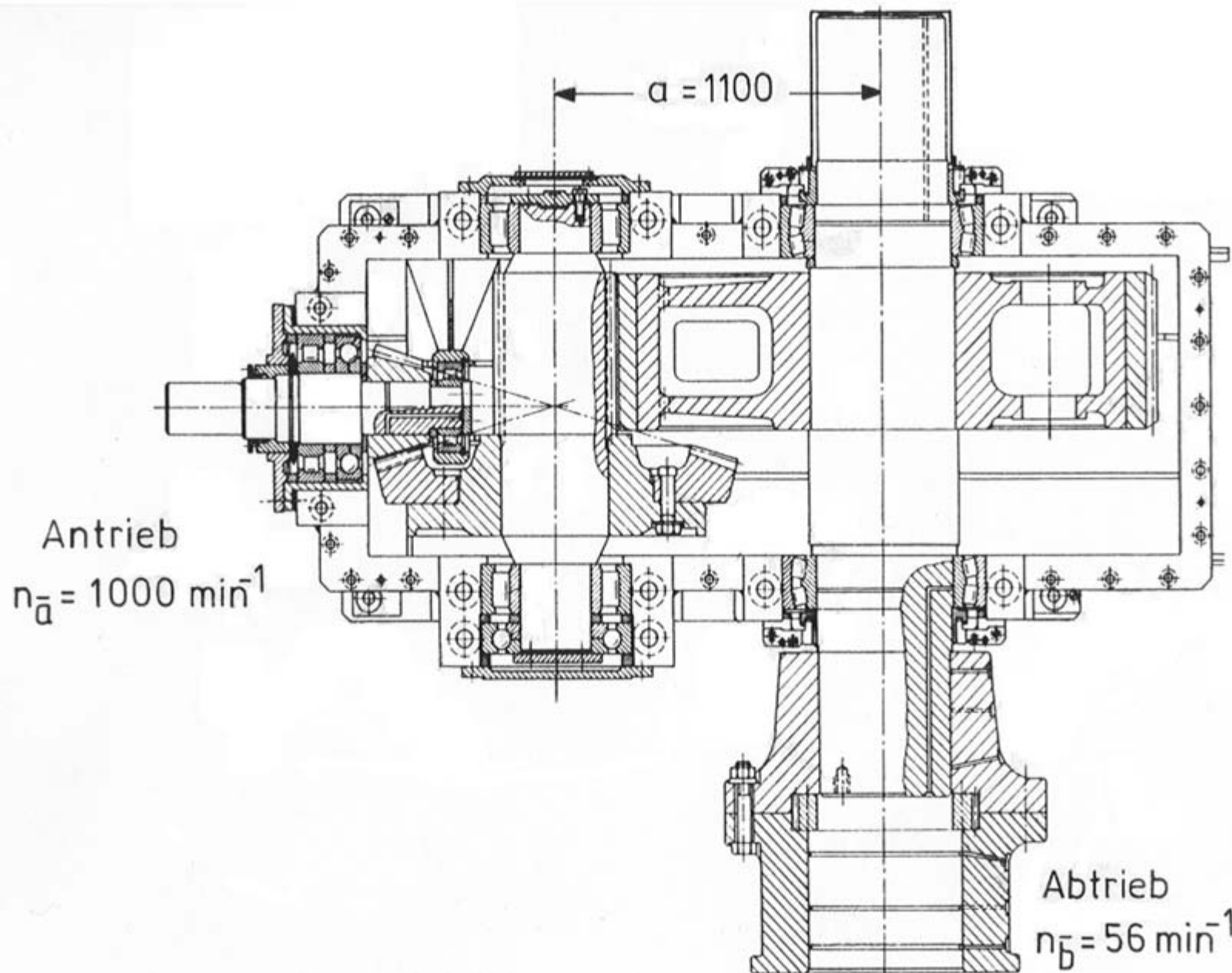
-Varijatori, $i \neq \text{const.}$

Radni prenosni
odnos

$$i = n_{ul} / n_{iz}$$

-Frikcioni parovi i zupčasti parovi
(za mala međuosna rastojanja)

-Remeni parovi i lančani parovi
(za veća međuosna rastojanja)

Frikcioni parovi

osobine

- Prenos snage neposrednim dodirrom, posredstvom sile trenja
- Radne površine opterećene normalnom silom F_n , čime su znatno opterećeni oslonci prenosnika
- Nesiguran prenosni odnos
- U toku prenosa dolazi do elastičnog i kinematskog klizanja, što uzrokuje zagrevanje i habanje površina
- Osiguranje usled preopterećenja
- Mogućnost kontinualne varijacije pren.odnosa
- Mala nosivost i relativno velike dimenzije

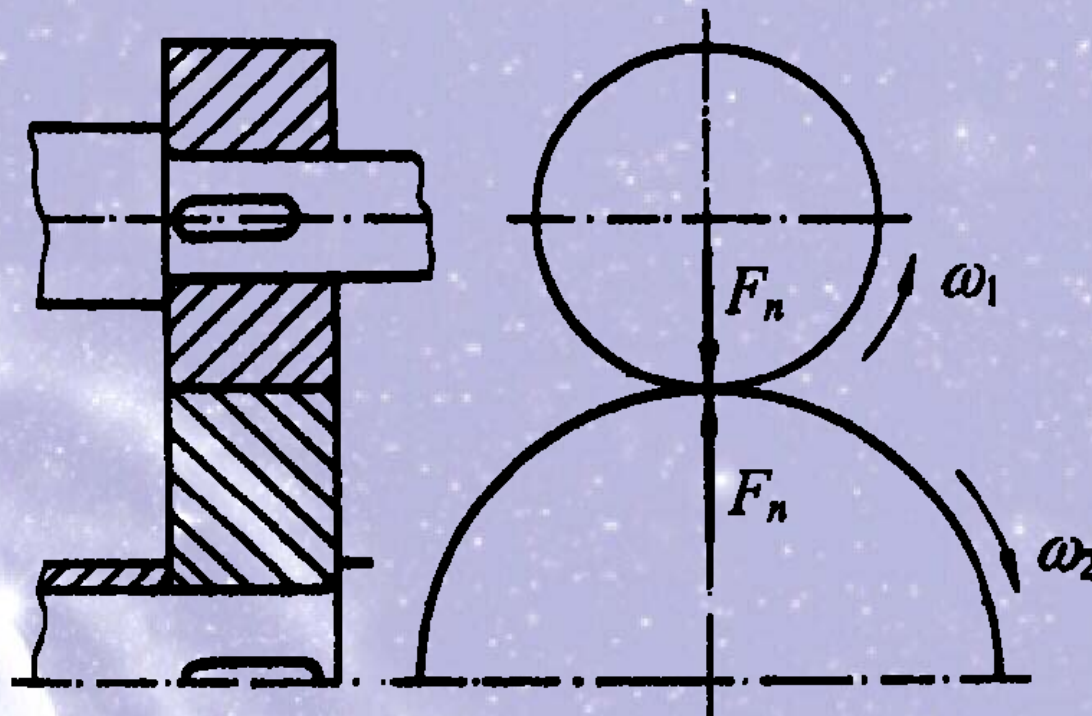

Primeri frikcijskih prenosnika

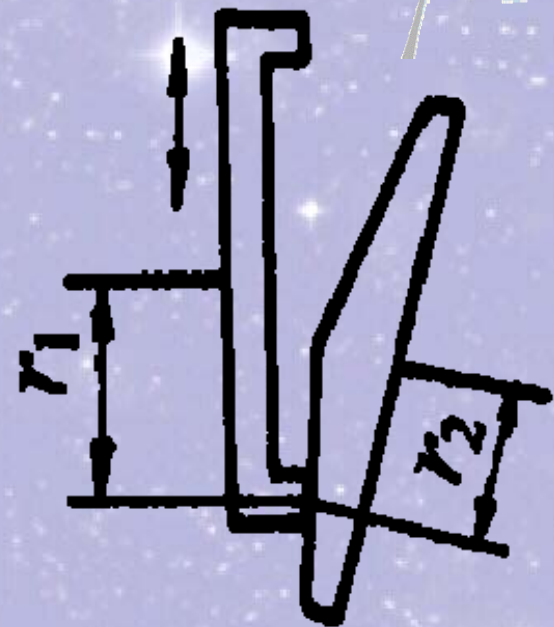
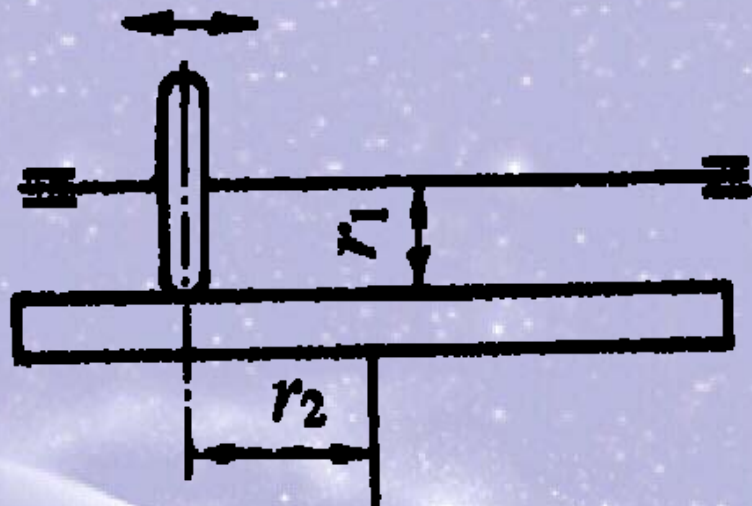
Najjednostavniji frikциони par - cilindrični

Mogućnost promene prenosnog odnosa

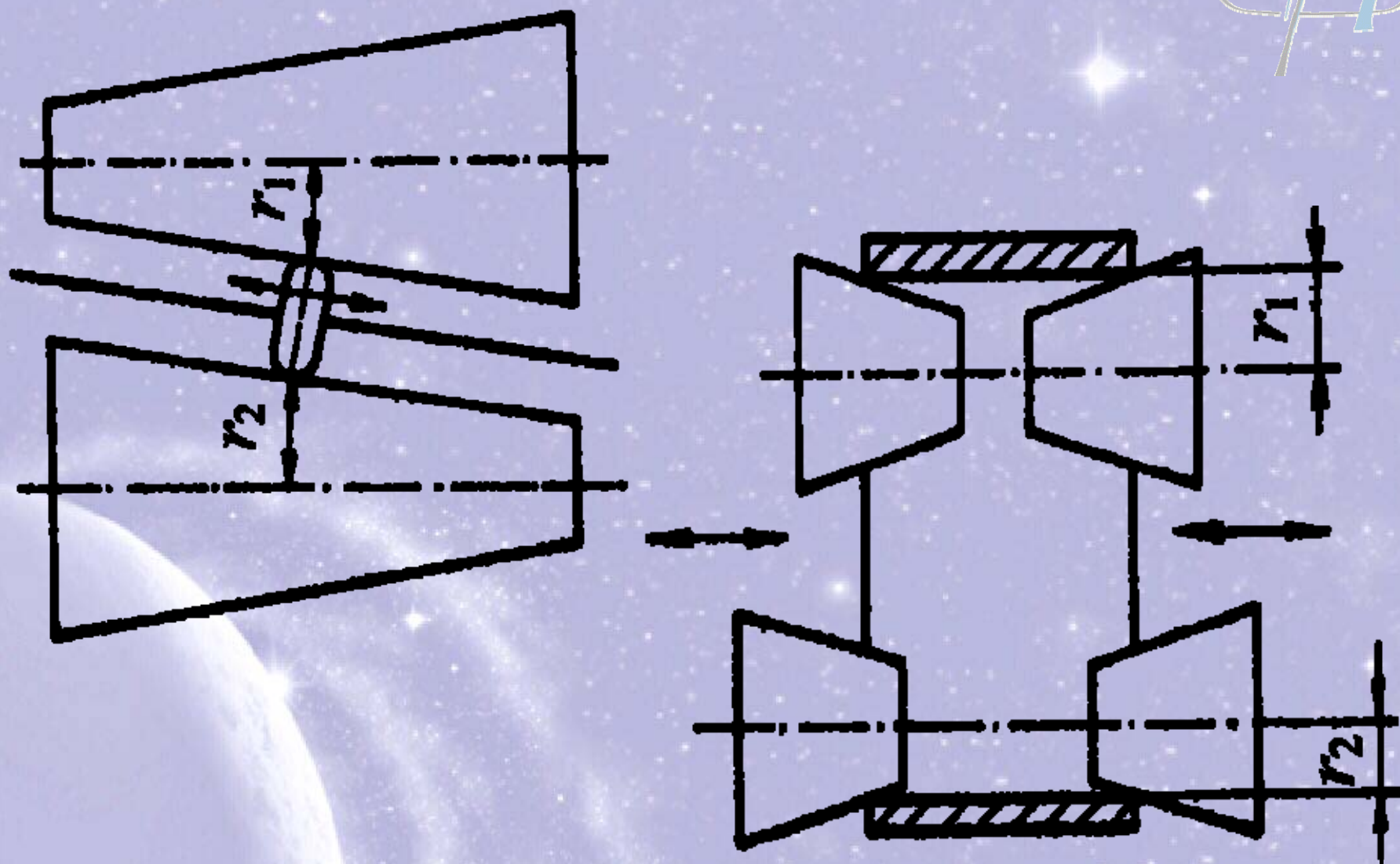

Varijatori sa diskovima

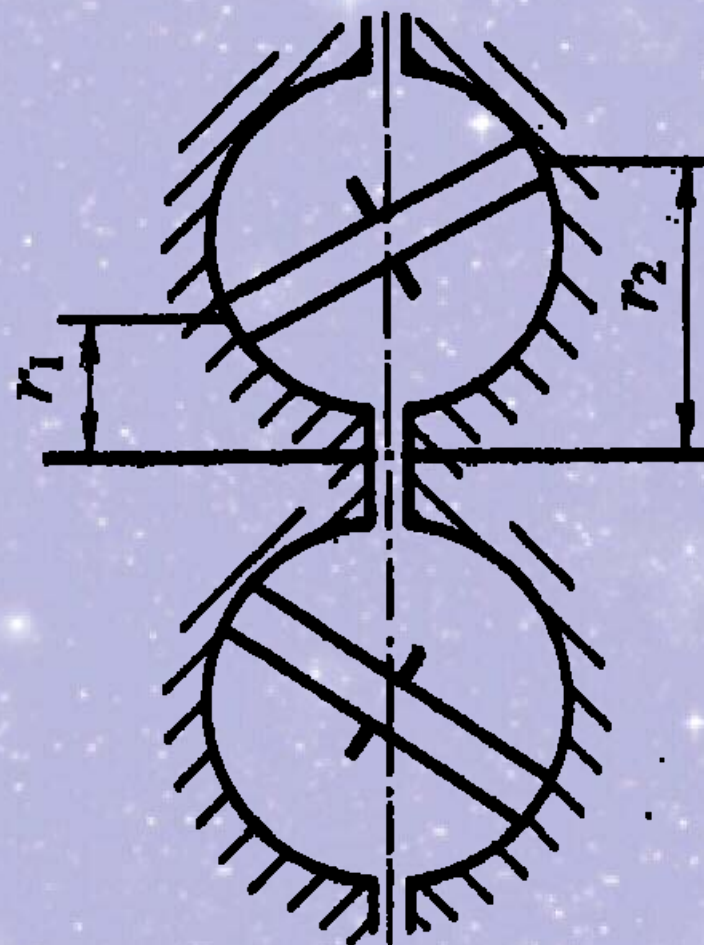
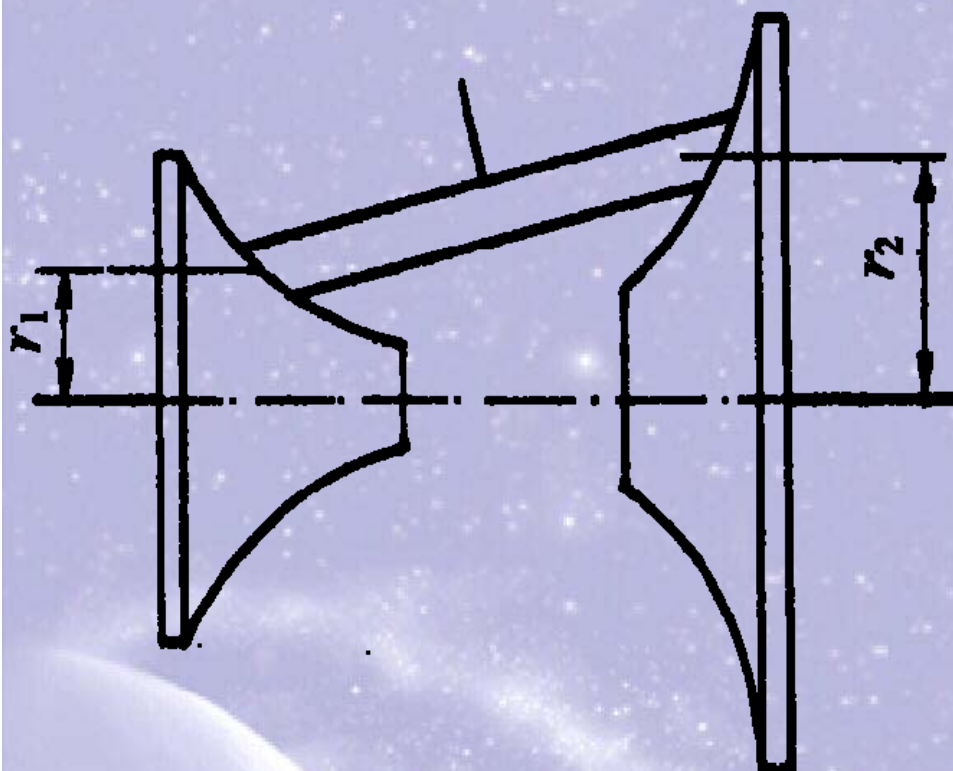

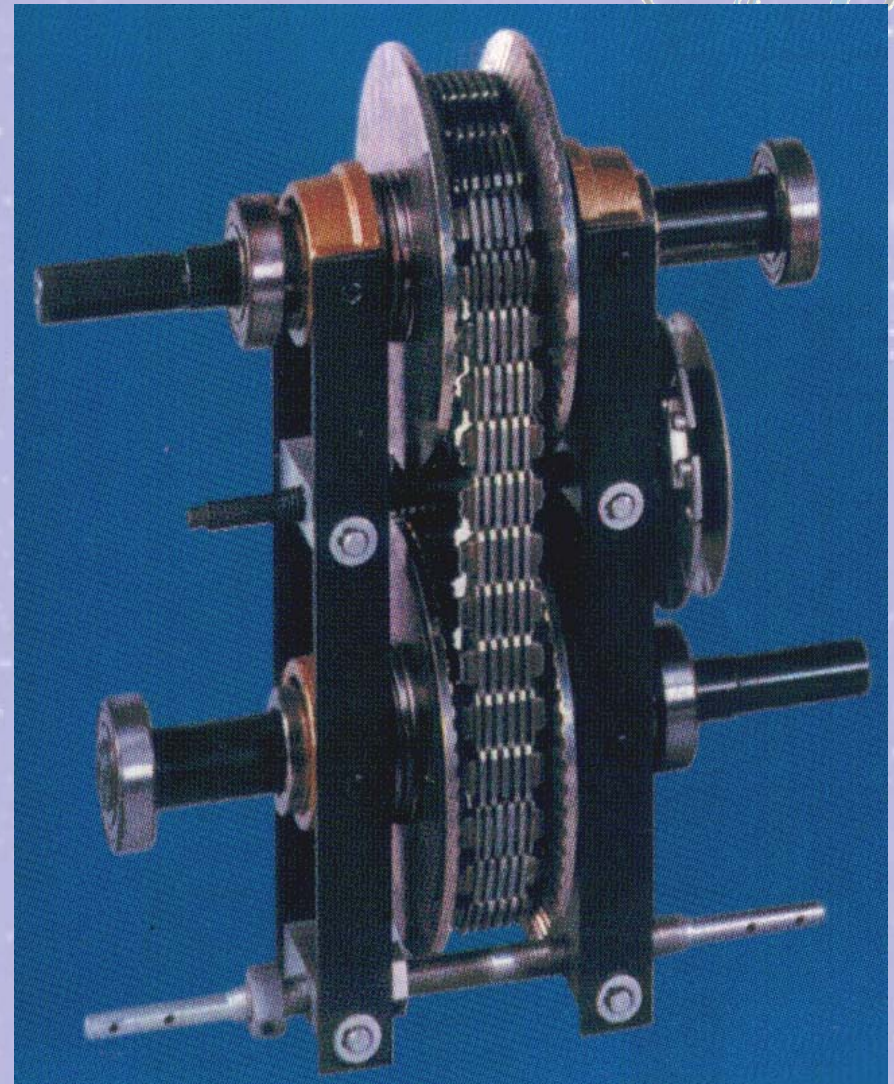
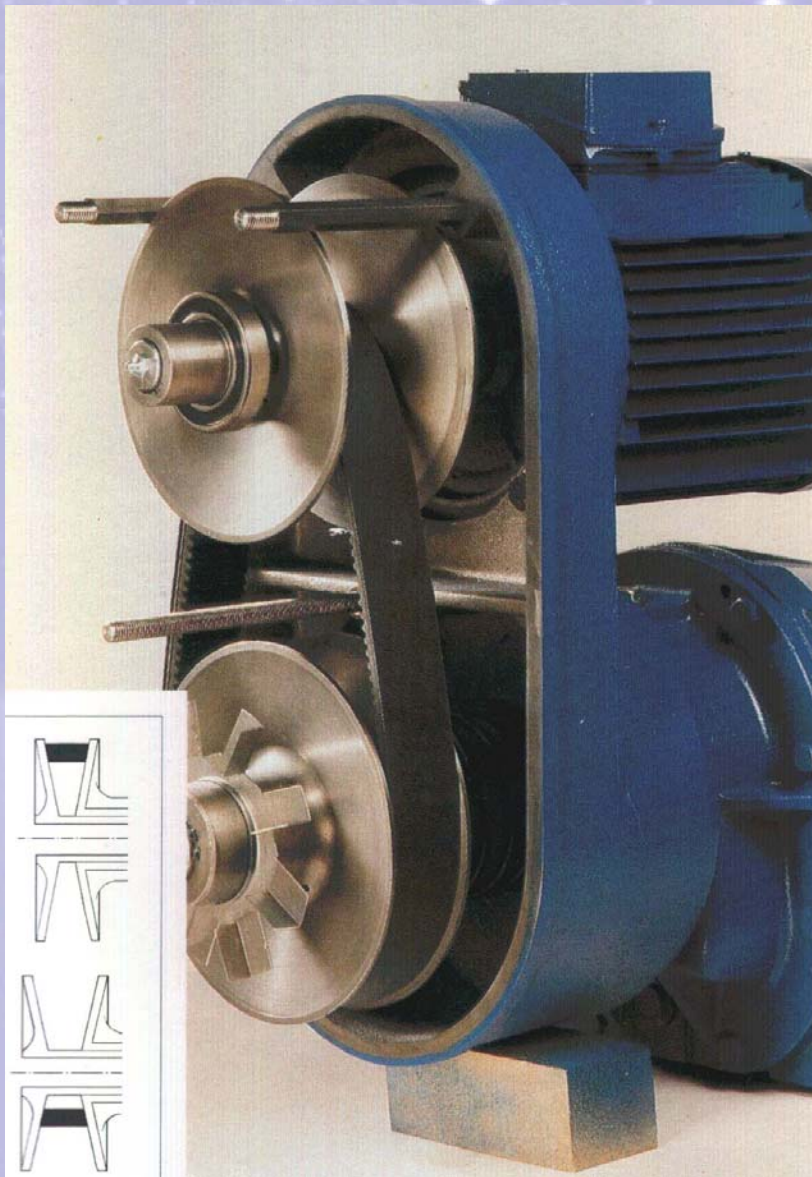
Varijatori sa konusnim valjcima

Globoidni i torusni frikcioni prenosnici

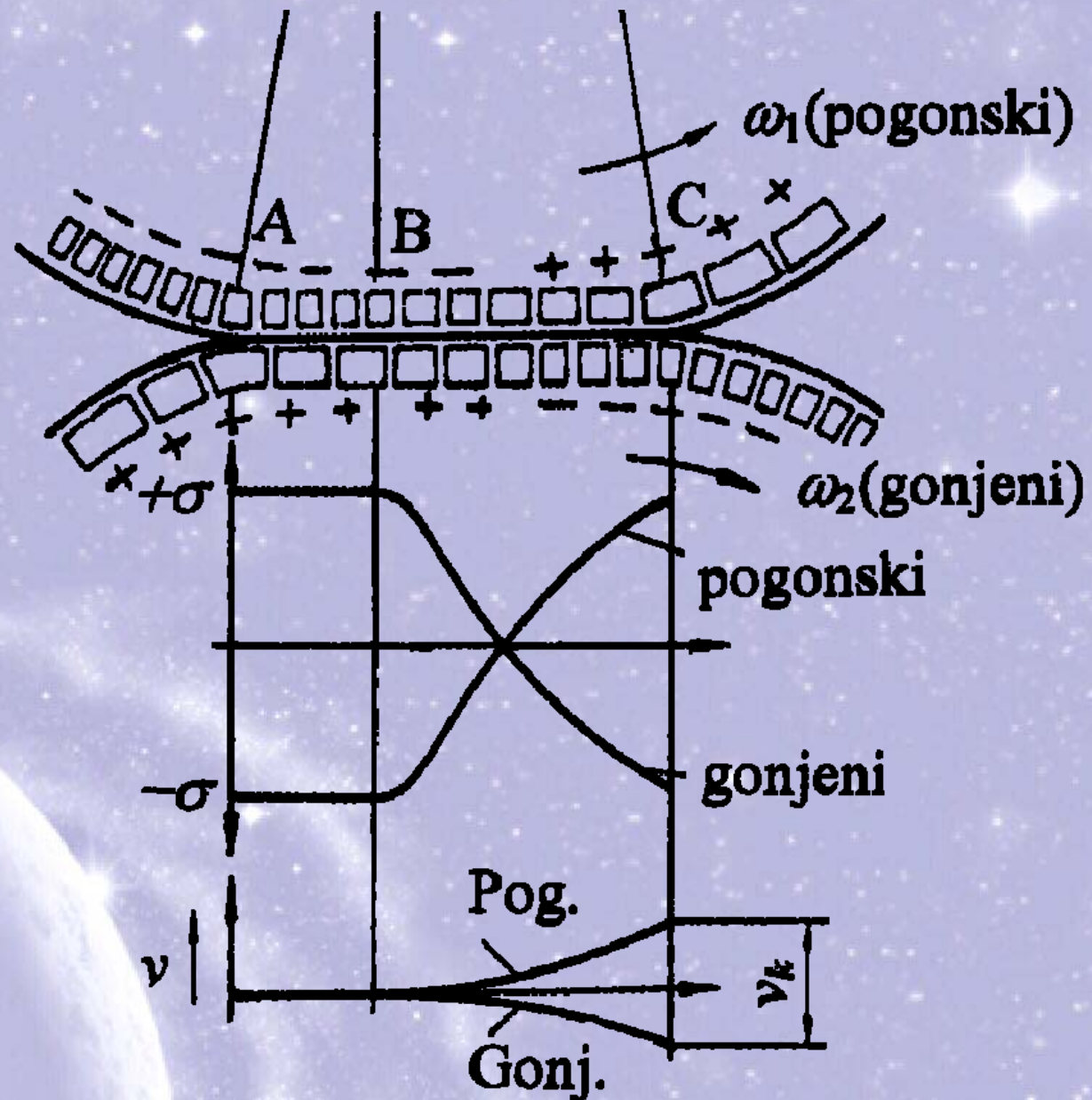

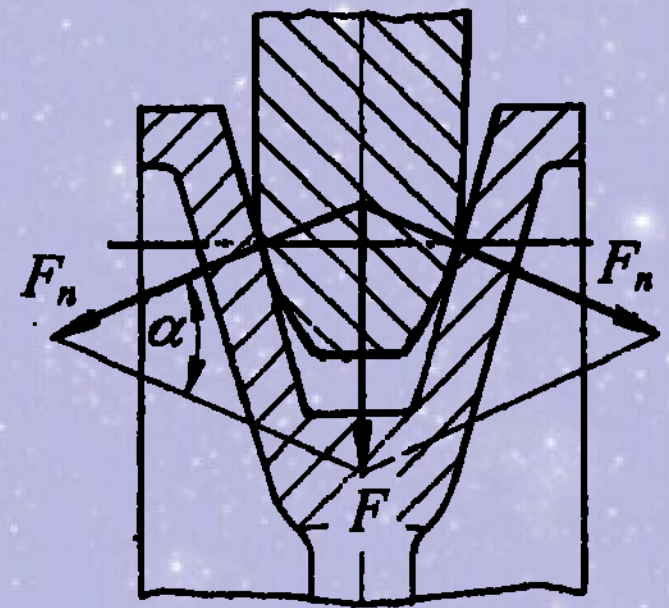
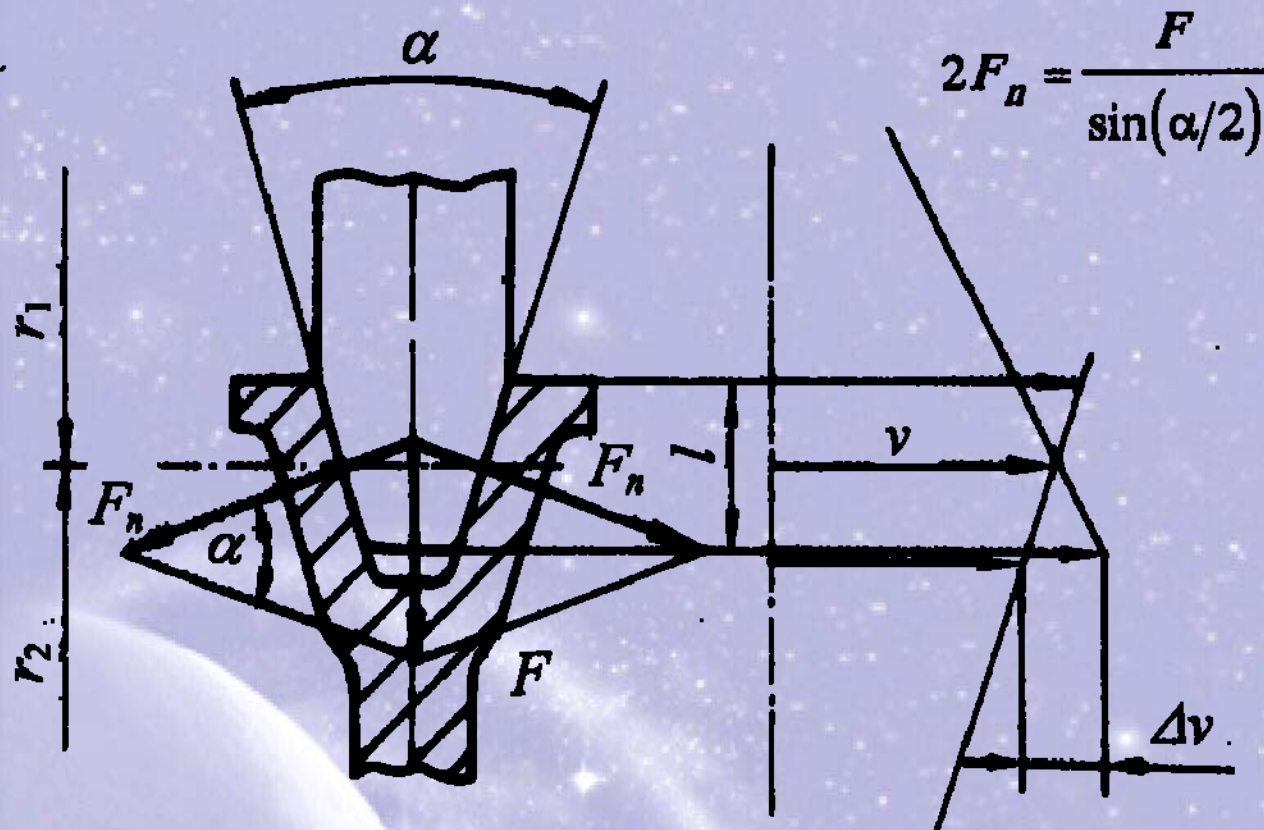

Elastično klizanje

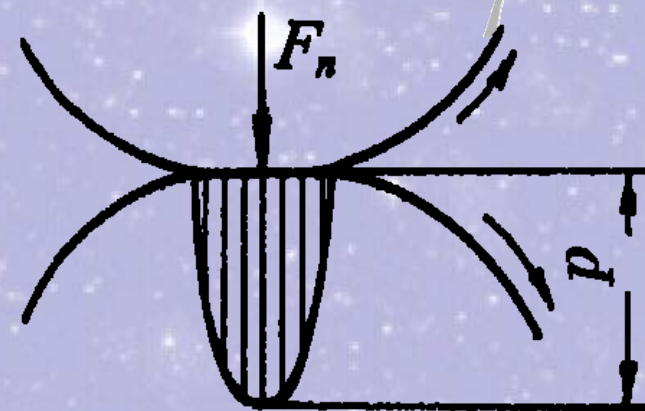
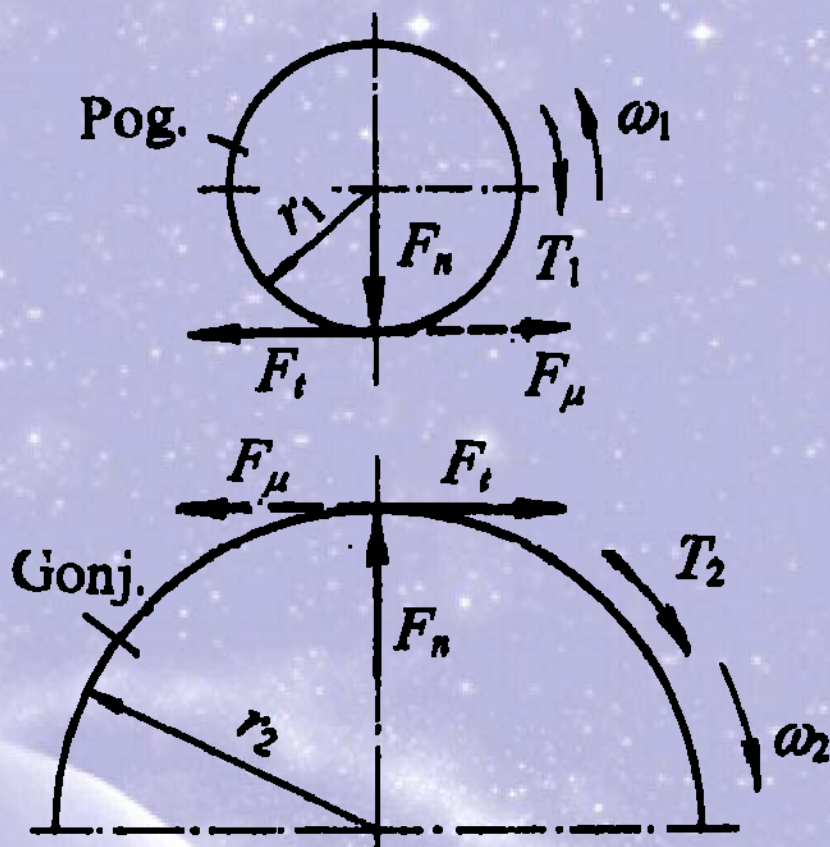

Kinematsko klizanje

Opterećenje i pritisak na dodiru frikcionih površina

$$p = 0,418 \sqrt{\frac{F_n E}{\rho b}}$$

$$E = \frac{2E_1 E_2}{E_1 + E_2} \quad \rho = \frac{r_1 r_2}{r_1 + r_2}$$

$$p < p_{doz} \quad b - \text{širina}$$

Izbor materijala frikcionih prenosnika

Potreban materijal sa:
-većim modulom elastičnosti
-većim koeficijentom trenja

korišćenje obloge
po KČ i SL

